

**แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1**

The guidelines for approach of string theming the moral level based on the virtues of ruler for
school administrators in the primary educational service area office Nakhonsawan 1.

วารุณี รุ่งแดง¹, ธาณี เกสทอง²
warunee Rungtang¹, Tanee Kastong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนจำนวน 124 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงที่ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการร่วมสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวม มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเพียร อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านความไม่คลาดจากธรรม ด้านบริจาต ด้านศีล ด้านความไม่โกรธ ด้านทาน ด้านความอดทน ด้านความอ่อนโยน ด้านความไม่เบียดเบียน และสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมต่ำที่สุด คือ ด้านความซื่อตรงและ แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ดังนี้ 1) ด้านทาน ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาไปศึกษาหาความรู้ จัดส่งผู้ได้บังคับบัญชาไปอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน รู้จักถ้อยเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาทำผิด ให้การช่วยเหลือ และคำปรึกษาเกี่ยวกับกร

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ :
Student in Master of Education Degree in Educational Administration Corresponding author. E-
mail: nonannonan14@hotmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์: Faculty of Education NakhonSawanRajabhat
University, Received: September 17, 2019, Revised: September 24, 2019, Accepted: December
10, 2019

ปฏิบัติงานแก่ผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ และยินดีรับฟังปัญหาที่เกิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร 2) ด้านศีล ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เบียดเบียนทรัพย์สินส่วนรวมไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว รู้คุณค่าของทรัพยากร และจัดสรรให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการและการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ส่งเสริมสุขภาพและด้านยาเสพติดในโรงเรียน และสถานศึกษาจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีความรู้ และร่วมกันป้องกันยาเสพติด 3) ด้านบริจาด บริหารมีความมุ่งมั่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยอุทิศเวลาให้ทางราชการเสมอ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำโครงการที่ปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนเพื่อแผ่แผ่ มีความยินดีที่ได้เสียสละทรัพย์สิน เงินทอง ในสิ่งที่จำเป็นเพื่อองค์กรและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ เป็นผู้นำในการดูแลช่วยเหลือบุคลากรหรือองค์กรที่ทำประโยชน์แก่สังคม และให้ความสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านความซื่อตรง ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยอุทิศเวลาให้ทางราชการอย่างเต็มที่ มีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนานตนให้มีคุณธรรม มี สุขภาพดี ทั้งกายและจิต รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และบริหารสถานศึกษาด้วยความซื่อตรง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่นๆ 5) ด้านความอ่อนโยน ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคน มีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรและนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็น ปัญหา และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหากับผู้ร่วมงาน 6) ด้านความเพียร ผู้บริหารมีการพัฒนาศักยภาพตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มุ่งมั่นอุตสาหะ ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ย่อท้อในอุปสรรค เมื่อเกิดปัญหา ผู้บริหารหาแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 7) ด้านความไม่โกรธ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้สติในการบริหารองค์กร เมื่อเกิดปัญหาหรือมีสิ่งที่จะกระตุ้นความโกรธ และเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง 8) ด้านความไม่เบียดเบียน ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์หรือความคับข้องใจต่อบุคลากรและบุคคลอื่นๆ ในชุมชน ให้การยกย่อง ชมเชย และแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และให้ความช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา โดยให้การช่วยเหลือด้วยความเสมอภาค 9) ด้านความอดทน ผู้บริหารมีความอดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในส่วนรับผิดชอบของตนด้วยความอดทน และ 10) ด้านความไม่คลาดจากธรรม ผู้บริหารปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี และส่งเสริมปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนได้ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

คำสำคัญ: แนวทาง, การส่งเสริมคุณธรรม

Abstract

The purposes of this research were to study the conditions and to find the way to promote morality according to the doctrine of ten virtues of the ruler performed by school administrators in Khok Phra District under Nakornsawan Primary Educational Service Area Office 1. The operation consists of 2 steps 1) Study of the moral conditions according to the doctrine of ten virtues of the ruler. The sample group used in this research was 124 teachers. The research instrument used for data collection is questionnaire with .96 of content validity. The statistics used for data analysis includes percentage, **arithmetic mean** and **standard deviation** 2) Find ways to strengthen the morals according to the doctrine of ten virtues of the ruler performed by school administrators in Khok Phra District under Nakornsawan Primary Educational Service Area Office 1 by organizing group discussions of 7 experts and collecting the obtained data to synthesize using content analysis techniques

The research shows that. Moral states according to the doctrine of ten virtues of ruler performed by school administrators in Khok Phra District under Nakornsawan Primary Educational Service Area Office 1 as a whole are in a very good level. When considering in each aspect, it was found that the moral conditions according to the doctrine of ten virtues of ruler were high in every aspect in descending order. The first rank is Perseverance. The second ranks includes Non-deviation from the norm (Not going wrong), Self-sacrifice, Morality, Non-anger, Giving, Endurance or patience, Gentleness, Non-causing harm and Honesty is the lowest rank of the moral states. The ways to strengthen the morals according to the doctrine of ten virtues of the ruler performed by school administrators in Khok Phra District under Nakornsawan Primary Educational Service Area Office 1 are as follows. 1) Giving For example, the school administrators support and encourage subordinates to further study, provide training to subordinates for developing their potential, allocate budgets for self-development of teachers and staff, create a good atmosphere to work together, forgive when subordinates make mistakes, render assistance and give counsel about operations to subordinates willingly, as well as be pleased to listen to problems related to the operations of personnel. 2) Morality For example, the school administrators are honest people, not to take advantage of public property for personal use, realize the value of resources and allocate them for the benefit of the organization, behave as a role model for subordinates, promote and

support the exercise project and activities for health promotion to the personnel, organize antidrug campaign in schools and institutions, organize a project to provide knowledge about various drugs in order to enable relevant parties such as teachers, parents and people in the communities are knowledgeable and participate in drug prevention. 3) Self-sacrifice For example, the school administrators are strong-willed and sacrifice for the benefit of the general public by always dedicating their personal time to government work, encourage educational institutions to create projects that instill the generosity to their staff and students, willingly pleased to sacrifice assets, money and necessary things for the organization and the public, act as a leader in the care of personnel or organizations that contribute to society, always provide relief to various victims as well as sacrifice personal benefits for the benefit of the public. 4) Honesty For example, the school administrators behave as good role models by fully devoting their time to the government work, be punctual, comply with professional ethics by performing in a good role model, and develop themselves to be virtuous and healthy both physically and mentally, increasing knowledge and ability in management, as well as manage the school with honesty, not use the authorities and duties to seek benefits from the government and other parties. 5) Gentleness For example, the school administrators are courteous and friendly to colleagues and subordinates to be respected by everyone, have a gentle personality which is a good role model for personnel and students, allow subordinates to express their opinions and to participate in operational decision making, as well as listen to opinions, problems and participate in expressing opinions for solving problems together with colleagues. 6) Perseverance For example, the school administrators develop their own management potential, regularly share knowledge with various organizations, be determine and diligent to perform duties, not give up on obstacles when any problems occurred, as well as find the ways to solve problems and obstacles successfully. 7) Non-anger For example, the school administrators behave as a good model for using consciousness in managing the organization when problems occur or something stimulate anger, be a good friend to colleagues and related parties. 8) Non-causing harm For example, the school administrators do not exercise their authorities or omit to perform duties that cause suffering or frustration to personnel and other people in the community, give praise and congratulations when others are successful in any matter, equally provide assistance to subordinates. 9) Endurance or patience For example, the

school administrators have patience with the difficulties in performing their duties, use mindfulness and intelligence to solve problems and behave as a good model for subordinates as well as encourage teachers and students to perform their duties with patience. 10) Non-deviation from the norm (Not going wrong) For example, the school administrators behave the operational guidelines in accordance with legal, culture and tradition, along with encourage and instill in the personnel and students to conduct oneself in accordance with the good culture and tradition.

Keywords: Guidelines, string theming the moral level based

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังตกอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมไปถึงธุรกิจบริการต่างๆ การลอกเลียนแบบกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ โดยปราศจากการพิจารณาไตร่ตรอง การผลิตเพลินอยู่กับเครื่องอำนวยความสะดวกที่มีผู้ผลิตแข่งขันกัน คัดค้นขึ้นมาเพื่อล่อใจผู้บริโภค แต่ในขณะเดียวกันในด้านของสภาพความสัมพันธ์ทางสังคม และจิตใจ กลับเสื่อมถอยลงอย่างน่าวิตก คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึง ความสำคัญของการมีวินัยความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบ ดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการ คำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนที่มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับกันว่าบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทุกๆ ระดับของสังคม คือ ผู้นำ ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอด สวัสดิภาพ และสันติสุขของสังคม และประเทศชาตินอกจากนี้ ผู้นำยังมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร และการจัดการทุกระดับ ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่น ในองค์กรมีการยอมรับกันว่าความสำเร็จขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (result-based management) ประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผลล้วนแต่ขึ้นอยู่กับ ภูมิปัญญาความคิดอ่าน และแนวปฏิบัติของผู้นำองค์กร (สถาบันพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2548: 2) ผู้นำที่ดีควรมีจริยธรรมและธรรมะในใจ การเป็นผู้นำหรือผู้บริหารนั้นเป็นตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องตระหนักถึงความสำเร็จขององค์กรควบคู่ไปกับการทำ องค์กรให้เป็นเลิศทางคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้องค์กรเป็นที่ไว้วางใจของผู้รับบริการและทำ ประโยชน์แก่สังคมได้บ้าง หากผู้นำสามารถทำองค์กรให้เป็นเลิศทางด้านธุรกิจและเป็นเลิศในด้าน คุณธรรมแล้ว ก็จะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ไม่ยาก หากแต่ความยากก็คือ ผู้บริหารควรมี คุณสมบัติอย่างไรจึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเป็นองค์กรที่ดีได้ ผู้นำต้องมอง โลกในแง่บวก และมีคุณธรรมจริยธรรม (ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล: 2548)

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

ทศพิธราชธรรมเดิมที่หมายถึง ธรรมของพระราชาหรือราชธรรม ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพุทธดำรัสไว้ในพระไตรปิฎก มหาหังชาดกอันประกอบด้วย 10 ประการ แม้ในอดีต ทศพิธราชธรรมจะได้ชื่อว่าเป็นหลักธรรมที่พระราชาหรือผู้นำประเทศจะพึงปฏิบัติ และบางคนอาจคิดว่า ทศพิธราชธรรมเป็นของสูงหรือไกลตัว ควรจะเป็นเรื่องของพระราชาหรือผู้นำประเทศเท่านั้น แต่ต่อมา ได้มีการขยายขอบเขตการนำทศพิธราชธรรมไปปรับใช้ให้กว้างขึ้น โดยนักบริหารจัดการและสามัญชนก็สามารถยึดถือและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นหนทางไปสู่ความดีงาม ความสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้เช่นกัน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2550: 128)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นผลมาจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน ซึ่งการบริหารจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการ คือ มีความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรมและลักษณะที่ดี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่อยู่ในกรอบของคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องมือเหนี่ยวนำจิตใจของบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูก ที่ควร และเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับแก่เพื่อนร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ มีความรู้สึกมั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิเชียร บุญกล้า. 2550: 1)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2549 มาตรา 79 ระบุไว้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ การบริหารจัดการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเกิดผลทั้งงานที่รับผิดชอบและได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ ในมาตรา 80 ยังระบุให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หรือเลื่อนขั้นวิทยฐานะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาฯ. 2547: 30)

สถานศึกษาอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 21 โรงเรียน เป็นเขตพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงกำลังคนในองค์กร ทั้งครูผู้สอนและผู้บริหาร มีคนต่างวัยทำงานด้วยกันหลายรุ่น โดยเฉพาะผู้บริหารจะมีรุ่นใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารแทนผู้บริหารรุ่นเก่าที่เกษียณอายุไป ผู้บริหารรุ่นใหม่จะต้องบริหารกำลังคนในองค์กรที่มีความแตกต่างในช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงานซึ่งผู้บริหารต้องดึงจุดแข็งและศักยภาพของคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสิ่งที่สำคัญคือ ผู้บริหารจะต้องนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารองค์กรประสบความสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจที่ตั้งไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. 2560: ออนไลน์) จากการสัมภาษณ์ครูคนวิรัตน์ ขมภูฏู ตำแหน่งครูชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสมด้านคุณธรรม ได้แก่ การเบิกจ่ายเงิน การลงโทษนักเรียน และมีปัญหาความขัดแย้งกับครูผู้สอนในสถานศึกษา

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาระดับคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ และสร้างแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ในการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อสร้างแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 178 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2560, ออนไลน์) ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2560

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 124 คนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามรายชื่อโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกชั้นภูมิแล้วกำหนดสัดส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ใน 10 ประการ คือ 1) ทาน 2) ศีล 3) บริจาค 4) ความซื่อตรง 5) ความอ่อนโยน 6) ความเพียร 7) ความไม่โกรธ 8)

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

ความไม่เบียดเบียน 9) ความอดทน และ 10) ความไม่คลาดจากธรรมลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่ามีระดับคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมมากน้อยเพียงใด ซึ่งได้กำหนดคะแนนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถาม มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 10 ประการ คือ 1) ทาน 2) ศีล 3) บริจาค 4) ความซื่อตรง 5) ความอ่อนโยน 6) ความเพียร 7) ความไม่โกรธ 8) ความไม่เบียดเบียน 9) ความอดทน และ 10) ความไม่คลาดจากธรรม

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถาม

3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มาร่วมตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการถามจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index objective of congruence : IOC) เมื่อนำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และลงความเห็นว่ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปหาความเที่ยงของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน

7. แบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้ทุกฉบับมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Alpha coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยง .96

8. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจ้งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยถึงสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจัดส่งไปยังสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ระหว่างวันที่ 29 มีนาคม 2562 – 12 เมษายน 2562 และจัดเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับมาจำนวน 124 ฉบับ

3. หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และจัดเก็บข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์สภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard deviation (S.D.) แปรผลค่าคะแนนเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.1 การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อคำถาม โดยผลจากผู้เชี่ยวชาญ ใช้การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

1.2 การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าความถี่ (f)

2.2 ค่าร้อยละ (%)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยหรือนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา นักศึกษานิเทศก์ ครู และผู้นำชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนที่ 2 คือร่างแนวทางการสนทนากลุ่ม ซึ่งการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 7 คน มีลักษณะเป็นบันทึกการสนทนากลุ่ม ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยนำข้อที่มีระดับคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมต่ำที่สุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้านมาร่างแนวทางจะมีแบบลงความเห็นว่า เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย หากไม่เห็นด้วยผู้เชี่ยวชาญสามารถเสนอความคิดเห็นในช่องข้อเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงเพิ่มเติมในแนวทางดังกล่าวต่อไป หากไม่มีข้อเสนอแนะให้คงเดิม

ขั้นตอนการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับแรกในแต่ละด้าน มาร่างเป็นแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. นำร่างแบบประเมินแนวทางให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ พร้อมปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบประเมินแนวทางที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อจัดสนทนากลุ่มต่อไป
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม
5. เสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทั้ง 7 คน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำชี้แนะ
2. ประสานกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์ทางการวิจัยดังกล่าว
3. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อส่งหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
4. จัดประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ในวันพุธที่ 28 เดือนสิงหาคม 2562 เวลา 09.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนพยุหะศึกษาการ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สรุปวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยนำเนื้อหาจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวม มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเพียร อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านความไม่คลาดจากธรรม ด้านบริจาค ด้านศีล ด้านความไม่โกรธ ด้านทาน ด้านความอดทน ด้านความอ่อนโยน ด้านความไม่เบียดเบียน และสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมต่ำที่สุด คือ ด้านความซื่อตรง

2. แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านทาน ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาไปศึกษาหาความรู้ จัดส่งผู้ได้บังคับบัญชาไปอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน รู้จักอภัยเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาทำผิด ให้การช่วยเหลือ และคำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่ผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ และยินดีรับฟังปัญหาที่เกิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร

2.2 ด้านศีล ได้แก่ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เบียดเบียนทรัพย์สินส่วนรวมไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว รู้คุณค่าของทรัพย์สิน และจัดสรรให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการและการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ส่งเสริมสุขภาพและต้านยาเสพติดในโรงเรียน และสถานศึกษาจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีความรู้และร่วมกันป้องกันยาเสพติด

2.3 ด้านบริจาค ได้แก่ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยอุทิศเวลาให้ทางราชการเสมอ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำโครงการที่ปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนเพื่อแผ่แผ่ มีความยินดีที่ได้เสียสละทรัพย์สิน เงินทอง ในสิ่งที่จำเป็นเพื่อองค์กรและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ เป็นผู้นำในการดูแลช่วยเหลือบุคลากรหรือองค์กรที่ทำประโยชน์แก่สังคม และให้

ความสละสลวยแก่ผู้ประสพภัยต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2.4 ด้านความซื่อตรง ได้แก่ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยอุทิศเวลาให้ทางราชการอย่างเต็มที่ มีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนาตนให้มีคุณธรรม มี สุขภาพดี ทั้งกายและจิต รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และบริหารสถานศึกษาด้วยความซื่อตรง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่นๆ

2.5 ด้านความอ่อนโยน ได้แก่ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคน มีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรและนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็น ปัญหา และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหากับผู้ร่วมงาน

2.6 ด้านความเพียร ได้แก่ ผู้บริหารมีการพัฒนาศักยภาพตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มุ่งมั่น อุสาหะ ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ย่อท้อในอุปสรรค เมื่อเกิดปัญหา ผู้บริหารหาแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2.7 ด้านความไม่โกรธ ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้สติในการบริหารองค์กร เมื่อเกิดปัญหาหรือมีสิ่งที่จะกระตุ้นความโกรธ และเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง

2.8 ด้านความไม่เบียดเบียน ได้แก่ ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์หรือความคับข้องใจต่อบุคลากรและบุคคลอื่นๆ ในชุมชน ให้การยกย่อง ชมเชย และแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และให้ความช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้การช่วยเหลือด้วยความเสมอภาค

2.9 ด้านความอดทน ได้แก่ ผู้บริหารมีความอดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในส่วนรับผิดชอบของตนด้วยความอดทน

2.10 ด้านความไม่คลาดจากธรรม ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี และส่งเสริมปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนได้ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวม มีสภาพคุณธรรม

ตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเพียร อันดับรองลงมา ได้แก่ ด้านความไม่คลาดจากธรรม ด้านบริจาค ด้านศีล ด้านความไม่โกรธ ด้านทาน ด้านความอดทน ด้านความอ่อนโยน ด้านความไม่เบียดเบียน และสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมต่ำที่สุด คือ ด้านความซื่อตรง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากก่อนที่จะได้รับตำแหน่งผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องผ่านการอบรม ด้านความรู้ ระเบียบ วินัย คุณธรรม จริยธรรมตามที่กำหนด รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการเข้าร่วมการพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีสภาพคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ เลิศมะเลา (2559) ที่พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามคุณธรรมของคณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนพัคฆภูมิวิทยาคาร อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ จะได้ดังนี้ ด้านความซื่อตรง ด้านความเพียร ด้านความไม่เบียดเบียน ด้านความยุติธรรม ด้านความอดทน ด้านศีล และด้านความอ่อนโยน ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิไลลักษณ์ มั่งสมบุรณ์ (2554) ที่พบว่า การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อ่างทอง และอุทัยธานี มีเกณฑ์อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและทุกรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความไม่คลาดจากธรรม ความซื่อตรง ความเพียร ศีล ความอดทน ความไม่เบียดเบียน ความไม่โกรธ การบริจาค ความอ่อนโยน และทาน ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ อิสมาแอล (2557) ที่พบว่า การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ศีล ขันติ อักโกธะ มัททวะ ปริจจาคะ อวิหิงสา อาชชวะ ทาน อวิโรธนะ และตปะ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ เต็มรัตน์ (2555) ที่พบว่า การบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการไม่เบียดเบียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการรักษากฎหมายและศีลธรรม และด้านการให้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

2.1 ด้านทาน แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ไปศึกษาหาความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จัดส่งผู้ใต้บังคับบัญชาไปอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ของตนเอง ผู้บริหารเข้าใจในธรรมชาติของผู้ใต้บังคับบัญชาว่ามีความแตกต่าง การปฏิบัติงานที่ผิดพลาด ก่อให้เกิดประสบการณ์ การให้อภัยและชี้แนะเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรปฏิบัติ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน รู้จักอภัยเมื่อ

ผู้ใต้บังคับบัญชาทำผิด ให้การช่วยเหลือ และคำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ และยินดีรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีการยกย่องให้เกียรติและให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน ปกครองและทำงานเพื่อมุ่ง “ให้” มากกว่า “รับ” ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้และความสามารถ ให้โอกาสเพื่อพัฒนาตัวครูด้วยการส่งเสริม แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องการความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เป็นผู้เสียสละทรัพย์สินเงินทองและวัสดุสิ่งของเพื่อส่วนรวม และ ให้อภัยไม่โกรธเคืองเมื่อผู้อื่นกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสุมิตร ฉันทสาร (2561) ที่พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารและครูผู้สอน ได้แก่ ควรมีการสำรวจความต้องการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารควรมีการสนับสนุนครูและบุคลากรให้ได้รับการพัฒนา เช่น การเข้ารับการฝึกอบรม และสัมมนาทางวิชาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ สถานศึกษาควรมีขั้นตอนหรือวิธีการที่เที่ยงตรงยุติธรรมในการ คัดเลือก การบรรจุ หรือการแต่งตั้งบุคลากร

2.2 ด้านศีล แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เบียดเบียนทรัพย์สินส่วนรวมไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว รู้คุณค่าของทรัพยากร และจัดสรรให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการและการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ส่งเสริมสุขภาพและด้านยาเสพติดในโรงเรียน และสถานศึกษาจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีความรู้ และร่วมกันป้องกันยาเสพติด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีการสำรวจมา วาจา ให้เรียบร้อยเป็นปกติ มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เบียดบังทรัพย์สินส่วนรวมหรือราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่ประพฤติผิดทางกายและวาจา พูดจาน่าเชื่อถือและสุภาพ และไม่เสพสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมาธวรย์ อิงแอบ (2556) ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้มากขึ้น และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู ด้านการครองคน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่ถูกต้องเมื่อครูปฏิบัติงานผิดพลาด ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ยินดีกับความสำเร็จของครูอย่างจริงใจ ให้ความเคารพนับถือต่อผู้อาวุโสกว่า ตลอดจนให้เกียรติผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชาตามสมควร ด้านการครองงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความศรัทธาในวิชาชีพ เป็นนักคิดมองการณ์ไกล ยึดแน่นแจ่มใสให้กำลังใจครูในการปฏิบัติหน้าที่ ร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหาในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านบริจาค แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยอุทิศเวลาให้ทางราชการเสมอ ส่งเสริมให้

สถานศึกษาจัดทำโครงการที่ปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนเพื่อเพื่อแม่ มีความยินดีที่ได้เสียสละทรัพย์สิน เงินทอง ในสิ่งที่จำเป็นเพื่อองค์กรและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ เป็นผู้นำในการดูแลช่วยเหลือบุคลากรหรือองค์กรที่ทำประโยชน์แก่สังคม และให้ความสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละและไม่เห็นแก่ได้ บริจาคทรัพย์เพื่อทำประโยชน์แก่สาธารณะตามความจำเป็น ให้การอุปถัมภ์บำรุงเลี้ยงดูผู้น้อยตามโอกาสอันควรและ เป็นผู้มีความกตัญญูต่องานที่ต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ เต็มรัตน์ (2561) ที่พบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรม คือ ควรวางนโยบายในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารด้วยการปลูกฝังจิตสำนึก เรื่องการให้โดยการจัดทำโครงการหรือแผนงานของสำนักงานเขตพื้นที่และรณรงค์ปลูกจิตสำนึกกันอย่างจริงจัง

2.4 ด้านความซื่อตรง แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยอุทิศเวลาให้ทางราชการอย่างเต็มที่ มีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนาตนให้มีคุณธรรม มี สุขภาพดี ทั้งกายและจิต รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และบริหารสถานศึกษาด้วยความซื่อตรง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ ปฏิบัติภารกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลาและอุทิศเวลาให้แก่การปฏิบัติงาน มีความซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ พลมะ (2558) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงการมีวินัย ในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่กระทำความ เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ และให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับ ผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

2.5 ด้านความอ่อนโยน แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคน มีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรและนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็น ปัญหา และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหากับผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครสวรรค์ เขต 1 มีอัยยาศัยอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย มีไมตรีที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ในการปฏิบัติงาน สุภาพอ่อนโยนและนอบน้อมถ่อมตน รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น วางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุภูมิ โขเวชม (2554) ที่พบว่า ผู้บริหารจะต้องมีความอ่อนโยน มีอัยยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 ด้านความเพียร แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาศักยภาพตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มุ่งมั่นอุตสาหะ ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ย่อท้อในอุปสรรค เมื่อเกิดปัญหา ผู้บริหารหาแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่เพียรปฏิบัติภารกิจต่างๆ โดยไม่ลดละเหน็ดเหนื่อย เพียรในการกำจัดความเกียจคร้านและความขี้ให้ออกไปจากตัว ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ หาทางแก้ปัญหาอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ไม่คั่งค้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาอาคม อานนโท (2556) ที่พบว่า แนวทางในการนำหลักพุทธธรรมไปใช้บริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ของผู้บริหารนั้น ควรศึกษาหลักพุทธธรรมให้เกิดองค์ความรู้กับตัวเองก่อน แล้วนำหลักพุทธธรรมนั้นมาตีความและนำไปเปรียบเทียบกับการบริหารงานแต่ละด้านว่าควรใช้หลักการอย่างไร และที่สำคัญผู้บริหารต้องมีประสบการณ์ในการบริหารงาน มีความรู้ มีแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยการใช้หลักพุทธธรรมเป็นอย่างดี นอกจากการมีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมแล้ว ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักของการบริหารงานการศึกษาด้วย เพื่อการบริหารงานที่จะเป็นไปด้วยความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

2.7 ด้านความไม่โกรธ แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้สติในการบริหารองค์กร เมื่อเกิดปัญหาหรือมีสิ่งที่จะกระตุ้นความโกรธ และเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 เป็นผู้เยือกเย็นมีเหตุผลไม่ใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา ไม่เกรี้ยวกราดกล่าวคำหยาบคายไม่สุภาพ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นด้วยความโกรธ ใช้สติยับยั้งความขุ่นเคืองใจไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญทริกา พาสุทธิ (2557) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ คือ นำหลักธรรมพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารงาน คือ ยกระดับจิตใจให้หลุดพ้นจากความคิดที่ไม่ถูกต้อง ไม่งาม (อกุศลมูล) ทำความดี เสียสละ เกื้อกูลกัน (บุญกิริยาวัตถุ) พร้อมรับฟังการกล่าวตำหนิจากคนอื่น (ปรโตโมหะ สัมมาทิฐิ) วางตัวสม่ำเสมอ เคารพคนอื่น (สมานัตตา) และทศพิธราชธรรม ๑๐ หลักธรรมสำหรับผู้บริหาร

2.8 ด้านความไม่เบียดเบียน แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์

หรือความคับข้องใจต่อบุคลากรและบุคคลอื่นๆในชุมชน ให้การยกย่อง ชมเชย และแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และให้ความช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา โดยให้การช่วยเหลือด้วยความเสมอภาค ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีความเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ใช้การลงโทษที่ไม่เป็นธรรมหรือมีอคติ ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ยาก ลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด โด่งพินาย (2558) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบของทางราชการ ในการบริหารงาน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นมิตรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เข้าใจถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยุติธรรม รู้จักวางแผนในการใช้จ่าย เป็นคนมีธรรมาภิบาล นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2.9 ด้านความอดทน แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารมีความอดทนต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในส่วนรับผิดชอบของตนด้วยความอดทน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อดทนอดกลั้นต่อคำพูดและการกระทำที่ไม่ดีของผู้อื่น มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคทั้งปวง มีความตั้งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ มีความอดทนต่อความโลภ ความโกรธ ความหลง ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ของทางราชการ มีอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากทั้งปวงแม้จะเหนื่อยหน่ายเพียงใดก็ไม่ย่อท้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุภูมิ โขวเกษม (2554) ที่พบว่า ด้านขันติความอดทน ควรมีใจที่เข้มแข็งต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทุกอย่างให้ได้ สันติภาพก็จะบังเกิดขึ้น

2.10 ด้านความไม่คลาดจากธรรม แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรม คือ ผู้บริหารปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี และส่งเสริมปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนได้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีประพฤติตนตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม กล่าวตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความดี ความชอบ และลงโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ยึดมั่นในแบบแผนหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในความยุติธรรมเที่ยงตรงในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ประพฤติดิตพลาดจากทำนองคลองธรรม กฎเกณฑ์จารีตประเพณี แบบแผนที่ดี มีความยุติธรรมไม่เอนเอียงหัวงไปตามถ้อยคำที่ดีหรือร้าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรุวรรณ พละมา (2558) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงการมีวินัย ในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ และให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับ ผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านความซื่อตรง ผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนักศึกษาที่ อุทิศเวลาให้ทางราชการอย่างเต็มที่ และมีความตรงต่อเวลา
2. ด้านความไม่เบียดเบียน ผู้บริหารควรศึกษาเกี่ยวกับอวิชชา คือ ความไม่เบียดเบียน เพราะผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีวิธีการที่ไม่แสดงการกดขี่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้อำนาจที่เหนือกว่าเบียดเบียน ให้ความเมตตาแก่ผู้เรียน
3. ด้านความอ่อนโยน ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่มีความอ่อนโยน มีอัธยาศัยไมตรีต่อที่ ดิกับเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคน ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานให้ประสบความสำเร็จได้โดยเร็ว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้เครื่องมือในการศึกษาที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาวิจัยการปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโดยใช้กลุ่มประชากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยมุ่งศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดต่างๆ ในการวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ เมธีวรฉัตร และ ดร.อภิเชษฐ์ ฉิมพลีสวรรค์ ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นสักการบูชาพระคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ ตลอดจนนักวิชาการและผลงานวิจัยทุกเล่มที่ได้นำมาอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ พลละมา. (2558). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 3. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ณรงค์ อิสมาแอล. (2557). การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- บุญทริกา พาสุทธิ. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- ประเสริฐ เลิศมะเลา. (2559). การปฏิบัติตามคุณธรรมของคณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนพัยคณภูมิวิทยาการ อำเภอพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2548). การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัทเอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- พระมหาอาคม อานนโท. (2556). หลักพุทธธรรมของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระสุมิตร ฉันทสาโร. (2561). การศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎี. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- มาธวรย์ อิงแอบ. (2556). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- วิเชียร บุญกล้า. (2550). การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- วิไลลักษณ์ มั่งสมบุญ. (2554). การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อ่างทอง และอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรม : แนวคิดปัญหาและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

- สถาบันพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). *การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2560). *จำนวนผู้บริหาร ข้าราชการครู และนักเรียน*. สืบค้น มิถุนายน 9, 2561, จาก <http://202.29.211.89/index.php/th/>
- สมคิด โด่งพิมาย. (2558). *พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2549*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุภาภรณ์ เต็มรัตน์. (2555). *การบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- อนุภูมิ โขเวชม. (2554). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการใช้หลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.